
ІНСТИТУТУ ХІМІЇ ВИСОКОМОЛЕКУЛЯРНИХ СПОЛУК НАН УКРАЇНИ

60!

28 серпня 2018 р. Інституту виповнилося 60 років. Інститут хімії високомолекулярних сполук НАН України - головний науковий центр в Україні з розробки та вивчення різних полімерних і композиційних матеріалів. Перший в Україні науково-дослідний інститут полімерного профілю і четвертий хімічний інститут у складі Національної академії наук України.

Інститут створений в 1958 р. на базі лабораторії високомолекулярних сполук Інституту органічної хімії АН УРСР (до 1964 р. - Інститут хімії полімерів і мономерів). Створення Інституту було зумовлено масштабною програмою розвитку досліджень із виробництва і переробки синтетичних матеріалів для задоволення потреб широких верств населення та різних галузей народного господарства.

Першим директором Інституту було призначено доктора хімічних наук (з 1961 р. член-кореспондента АН УРСР) К.А. Корнева. На початок фактичного функціонування Інститут займався вивченням питань найповнішого використання коксохімічної сировини і природного газу України для отримання нових термостійких полімерів і синтетичного волокна; отриманням нових типів мономерів; розробкою методів полімеризації та поліконденсації; вивченням фізичних і фізико-хімічних властивостей полімерів; отриманням синтетичних іонообмінних смол і вивченням кінетики іонного обміну.

На початок 1964 р. в Інституті було чотири сектори: хімії мономерів, хімії полімерів, фізики та фізикохімії полімерів, хімічної технології мономерів і полімерів.

У травні 1965 р. в Інституті відбулися структурні перебудови, змінено науковий напрям його діяльності та призначено директором академіка НАН України Ю.С. Ліпатова. Виокремлено сектор нафтохімії, який очолив академік АН УРСР В.С. Гутиря. Одночасно Інститут було перепрофільовано на дослідження поліуретанів і споріднених з ними сполук.

У відповідності з новими завданнями була реорганізована наукова частина Інституту з

утворенням відділу синтезу полімерів (завідувач К.А. Корнєв), відділу фізикохімії полімерів (завідувач Ю.С. Ліпатов), відділу фізики полімерів (завідувач Ю.П. Єгоров), відділу кінетики і механізму реакцій полімеризації (завідувач Т.Е. Ліпатова), відділу еластомерів (завідувач Т.М. Гриценко), відділу тривимірних полімерів (завідувач С.І. Омельченко), відділу модифікації полімерів (завідувач О.О. Качан), відділу олігомерних сполук (завідувач Ю.Л. Спірін) та відділу технології мономерів і полімерів (завідувач А.С. Шевляков).

У 1969 р. організовано відділ фізико-хімічної механіки полімерів (завідувач Г.О. Гороховський), а у 1972 р. - відділ гетероланцюгових полімерів (завідувач А.П. Греков).

У 1975 р. створено відділ фізикохімії термопластичних полімерів (завідувач Ю.Ю. Керча) та відділ полімерних клеїв (завідувач Р.О. Веселовський).

У 1977 р. організовані відділ теплофізики полімерів (завідувач В.П. Привалко) та відділ армованих пластиків (завідувач Ф.Г. Фабуляк), а у 1980 р. - відділ полімерних композитів (завідувач Л.М. Сергєєва).

У 1982 р. утворено відділ полімер-полімерних композицій (завідувач Є.В. Лебедев) і відділ термодинаміки полімерів (завідувач А.Є. Нестеров), а в 1985 р. - відділ хімії гетероланцюгових полімерів (завідувач В.В. Магдинець) і відділ молекулярної фізики полімерів (завідувач В.В. Шилов).

З жовтня 1985 до жовтня 2014 р. Інститут очолював академік НАН України Є.В. Лебедев.

У грудні 2016 р. директором Інституту обрано доктора хімічних наук О.О. Бровка.

Основні напрями досліджень Інституту - хімія, фізикохімія та технологія функціональних полімерів і композитів на їх основі. Фундаментальні дослідження вчених Інституту в галузі сучасного матеріалознавства перебувають на передових рубежах світової науки та добре відомі вітчизняній і закордонній науковій спільноті. Виконання загальних проектів із ученими країн СНД, ЄС, США та Азії сприяє інтегруванню Інституту у світове наукове співтовариство.

Інститут має багаторічний досвід впровадження в практику результатів фундаментальних наукових досліджень. Із практичних досягнень Інституту слід виокремити розробку оригінальних клейових композицій різного функціонального призначення - конструкційних, криогенних, електропровідних, оптичних, постійної липучості, медичних тощо; екологічно безпечних лакофарбових і плівкових антикорозійних і спеціальних матеріалів; функціональних полімерних композитів різного технічного та технологічного призначення; гідроізоляційних, антифрикційних, оптично- і звукопрозорих, електропровідних, а також біосумісних нанокompозитів; сенсорних матеріалів, термо-, вогне-, радіаційностійких й інших матеріалів.

В Інституті працює наукова школа "Хімія і фізикохімія високомолекулярних сполук", яка була заснована провідним вченим світового рівня - академіком НАН України Ю.С. Ліпатовим.

При Інституті функціонує аспірантура, в рамках якої ведеться підготовка наукових кадрів за спеціальностями 102 "Хімія" (спеціалізація: хімія високомолекулярних сполук) і 104 "Фізика та астрономія" (спеціалізація: фізика полімерів), а також Спеціалізована вчена рада із захисту дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора та кандидата наук за спеціальностями 02.00.06 - хімія високомолекулярних сполук і 01.04.19 - фізика полімерів.

Активну участь в діяльності НАН України відіграє створена в Інституті наукова рада НАН України з проблеми "Хімія і модифікація полімерів".

Інститут є засновником і активним учасником Центрально- і Східноєвропейської Полімерної Сітки (Central and East European Polymer Network, CEEPН), що поєднує галузеві інститути Болгарії, Польщі, Румунії, Словаччини, Словенії, Чехії, Угорщини й України.

Видавнича діяльність Інституту пов'язана з виданням наукового журналу "Полімерний журнал" (ISSN 0203-3275), зміст якого узагальнює сучасні досягнення в напрямі хімії, фізикохімії та фізики полімерів. Журнал включений до міжнародної науково-метричної бази EBSCO

(США), ВІНТІ (Росія), Джерело (Україна) та ін.

Станом на 2018 р. до складу Інституту входять:

- 7 наукових відділів (відділ гетероланцюгових полімерів, до складу якого входить лабораторія термостійких полімерів і нанокомпозитів; відділ фізикохімії полімерів; відділ модифікації полімерів; відділ полімерів медичного призначення; відділ полімерних композитів; відділ хімії олігомерів і сітчастих полімерів; відділ фізики полімерів);
- 2 центри колективного користування сучасним науковим обладнанням НАН України;
- випробувальна лабораторія "Відділ полімерів медичного призначення Інституту хімії високомолекулярних сполук НАН України";
- науково-допоміжні і допоміжні підрозділи;
- підприємство "Дослідне виробництво ІХВС НАН України".

В Інституті працює 210 співробітників, з них 131 науковий співробітник, у тому числі 2 член-кореспонденти НАН України, 16 докторів і 64 кандидати наук, 9 професорів і 38 старших наукових співробітників.

Наукові досягнення Інституту висвітлені у понад 90 монографіях і близько 8000 наукових публікацій різного профілю. Практично спрямовані розробки підтримуються понад 100 патентами України на винаходи. Співробітниками та аспірантами Інституту захищено 44 докторські і 373 кандидатські дисертації.

За успіхи в розвитку полімерної хімії, впровадження наукових розробок у виробництво багато співробітників Інституту нагороджені високими державними нагородами. Ряд наукових розробок і праць співробітників Інституту удостоєні Державних премій України та СРСР, премій НАН України імені видатних учених (А.І. Кіпріанова, Л.В. Писаржевського, О.І. Лейпунського), інших престижних премій. Серед науковців Інституту є Заслужені діячі науки і техніки України, Заслужений винахідник України та Кращі винахідники НАН України.

Своє 60-річчя Інститут і його вчені зустрічають вагомими науковими здобутками. Тільки протягом останніх років 7 робіт молодих учених Інституту були удостоєні Премії Президента України і Премії НАН України серед авторів робіт слід відзначити к.х.н. Гудзенко Н.В., к.ф.-м.н. Демченка В.Л., к.ф.-м.н. Левченка В.В., к.ф.-м.н. Юрженка М.В., к.ф.-м.н. Матковську О.К., к.х.н. Гусакову К.Г., к.х.н. Пурікову О.Г., к.х.н. Андрюшину О.С., к.х.н. Ткаченка І.М., к.х.н. Кобзаря Я.Л., к.х.н. Сидоренка О.В. та ін.

Попри всі труднощі, які переживає українська наука, Інститут зберіг свій кадровий потенціал, розвиваються фундаментальні і прикладні дослідження за новітніми напрямками в рамках державних комплексних програм і цільових програм НАН України, важливих завдань державної тематики із створення нових матеріалів ресурсо-енергозбереження, наноматеріалів і нанотехнологій, біоматеріалів для охорони здоров'я, захисту довкілля і таке інше.

Розвиваються міжнародні зв'язки інституту з науковими установами країн Євросоюзу, США, Китаю, Білорусі і ін., які сприяють інтеграції Інституту у Європейський і світовий науковий простір.

Колектив Інституту і надалі зосереджуватиметься на першорядних завданнях, які сприятимуть розвитку економіки і розбудові нашої держави.